

Skagen Fuglestation

Af Knud Pedersen

Lille skrigeørn 2K, Skagen, 23. maj 2013. Foto: Knud Pedersen

Indledning

En mangeårig drøm om en fysisk fuglestation i Det Grå Fyr bliver en realitet!

I 2013 skete der afgørende positivt nyt i forhold til at få etableret en fysisk fuglestation i Skagen. Farvandsvæsenet, som ejer og driver Det Grå Fyr på Grenen, har gennemført en automatisering og rationalisering af fyrets drift. Dette betyder, at der ikke længere er brug for Fyrmesterboligen, som dermed kunne afhændes til anden side med de forbehold for anvendelse, som de strenge fredningsbestemmelser for bygningerne gav mulighed for. Real Dania var interesseret i at overtage og renovere bygningerne og efterfølgende leje dem ud til Naturstyrelsen og DOF.

Denne nye situation var Skagen Fuglestation, DOF og Naturstyrelsen hurtige til at reagere på. Lederen af Skagen Fuglestation Kurt Rasmussen og skovrider Jesper Blom-Hansen fra Naturstyrelsen Vendsyssel udarbejdede et projektforslag til indretning af et kombineret Naturcenter og Fuglestation i fyrmesterboligen. Projektforslaget blev positivt modtaget hos de ansvarlige instanser i DOF, Naturstyrelsen, Real Dania, Frederikshavn Kommune m.fl.

Endelig beslutning om projektets godkendelse blev truffet i Finansudvalget i januar 2014, og det nye naturcenter med fuglestation forventes at stå klar i foråret 2016.

Skagen Fuglefestival 9 - 12. maj

Som en del af den internationale World Migratory Bird Day holdt vi traditionen tro Skagen Fuglefestival

9 - 12. maj. DOF's formand, Egon Østergaard, holdt åbningstalen, og med Det Grå Fyr som base summede det med mangeartede aktiviteter om fugle rundt omkring i Skagen under festivaldagene.

I Det Grå Fyr var der kunststilling med fuglemalerier af Jens Thomas Larsen og Lene Kramshøj. Naturbutikken havde opstillet salgstelt ved fyret, og den blev velbesøgt.

Der var daglige guidede ture til gode lokaliteter omkring Skagen med et stort deltagerantal. Rune Bisp Christensen ringmærkede ved Ellekrattet og fremviste og fortalte om de ringmærkede fugle for de mange besøgende, som lagde vejen forbi.

Erik Holm Sørensen lavede fugletur i området for en gruppe psykisk sårbare som en aktivitet under projektet "Frisk i naturen".

Klaus Malling Olesen holdt flere foredrag om feltbestemmelse af rovfugle, og der var sågar en orgelkoncert i en næsten fyldt Skagen Kirke, hvor organist Ian Heilmann spillede værker af Händel og Messiaen ledsaget af fuglefotos fra Knud Pedersen.

For en gangs skyld var vejrguderne med os i festivaldagene. Det betød mange spændende fugleobservationer.

En rastende lille skrigeørn på heden ved Batterivej om eftermiddagen d. 9. maj skabte nærmest trafikkaos, da omkring 100 tililende fuglefolk ville se fuglen.

Festivalens sjældneste fugl blev en triel fundet ved Buttervej om morgenen d. 11. maj. Pudsigt nok blev den fundet uafhængigt af hinanden af Helge Friberg, Skagen og Peter Thomsen, Aarhus. Efter lodtrækning kunne Peter Thomsen modtage Skagen Fuglefestivals 1. præmie – en minikikkert skænket af Naturbutikken.

Suler på træk, Grenen, Skagen, 14. oktober 2013. Foto: Knud Pedersen

Helge Friberg fik som trøst "Fugle i felten" skænket af Skagen Fuglestation.

Der har ikke været ansat observatører og ringmærkere ved Skagen Fuglestation i 2013. Lokale folk i Skagen-området har igen i år indberettet et meget stort og værdifuldt materiale på DOFbasen. Dette er blevet suppleret med mange bidrag fra gæstende observatører gennem hele året. Materialet er blevet bearbejdet og sammenstillet i rapporten *Nordjyllands Fugle 2013*. Rapporten kan anbefales, hvis man ønsker en mere detaljeret oversigt over observationer i Skagen og det øvrige Nordjylland i 2013.

På Skagen Fuglestations hjemmeside – www.birdsontop.dk – er det muligt at følge resultaterne af de daglige observationer en stor del af året krydret med fotos, video og beretninger om spændende fugleoplevelser m.m.

Forårstrækket

Forårstrækket af rovfugle ved Skagen i 2013 er sammenstillet i tabellen over rovfugletrækket i årsrapporten fra Rapportgruppen i *Fugleåret 2013*.

2013 placerer sig som det næstdårligste forår siden 2003 – med 9.002 rovfugle – når man sammenligner med resultaterne for årene 2003-2012.

Kun 2003 med 8.145 er lavere. Set i forhold til gennemsnittet for perioden 2003-2012 var årets rovfugle- sum 23% lavere.

Det skyldes i høj grad det kolde og sene forår med vinteragtige vejrforhold langt hen i april og manglende perioder med østenvind og varme. For langt de fleste rovfuglearter blev forårstotalen markant under gennemsnittet.

For spurvehøg, tårnfalk og dværgfalk var ca. 50 procent under gennemsnittet, men også fiskeørn, fjeldvåge og blå kærhøg lå langt under normal standard.

Vandrefalk dykkede også fælt fra rekorden på 194 fugle i 2012 til 96 i 2013.

Til gengæld var det et godt forår med træksum over gennemsnit for arterne hvepsevåge, sort glente, rød glente, havørn og steppehøg. Specielt steppehøg bliver ved med at overraske positivt, og med 31 fugle blev det næststørste forår nogensinde. Det bliver spændende at se, om artens markante fremgang fra og med 2011 fortsætter.

På trods af de ugunstige vejrforhold i foråret 2013 udeblev de sjældne rovfuglearter ikke.

Skagens fjerde fund af blå glente 23/4 var absolut forårets clou på rovfuglefronten. Ellers blev der observeret hele 4 lille skrigeørn, slangeørn 2/6, dværgørn 8/6 og samme fugl igen 15/6, samt jagtfalk 23/4 og igen 5/5 (samme).

Trækket af rødstrubet lom nåede op på 9000 fugle, hvilket er under normalen. De største dage blev 27/5 (913) og 20/5 (520).

Islom noteredes med 22 trækkende fugl fra 22/4-1/6 og hvidnæbbet lom med 6 fugle fra 28/4-28/5.

Forårets forekomst af suler er igen rekordstort med i alt 26.786 fugle. Antallet kulminerede i sidste halvdel af april med op til 1750 rastende ved Grenen 27/4.

Trækket af de normalt talstærke arter som ringdue (13.600) og gråkrage (4.810) var under normalen, men specielt skuffede finkerne med en total for bogfinke, kvækerfinke og ubestemte finker på under 10.000 – på en god trækdag passerer det antal på 1 time. Allike (42.559) brød denne trend og satte ny forårsrekord. Største dag blev 26/2 (10.140).

I oversigtsskemaet er indsat observationer af mere usædvanlige arter og antal. Fremhæves skal især den rekordstore forekomst af lille fluesnapper i maj-juni med hele 45 fugle inklusiv de 18, som blev ringmærket ved Sylviastien.

I samme skema er fund af SU-arter opført, og det skal uddybes, at Stylteløberen blev set på træk 15/5. Det er første fund fra Skagen Odde siden 2 fugle rastede i Råbjerg Mile 10/5 1995.

Høgeuglen (2k) var stationær i Bunken Klitplantage 31/3-13/4 og blev et populært tilløbsstykke.

Sibirisk bynkefugl (2k han) blev set 1/6 ved Fyrvej og godkendt som ssp. maurus/stejnegeri. Det er det første godkendte forårsfund af denne art og race i Skagen.

Triel 11/5 blev som tidligere omtalt sjældneste fund under fuglefestivalen og er det 10. fund fra Skagen Odde.

Citronvipstjert (2k+ han) blev set på trækforsøg ved Grenen 31/5.

Efterårstrækket

Omtalen af efterårets observationer starter med en bemærkelsesværdig forekomst i slutningen af juli.

I dagene 24-26/7 observeredes en helt usædvanlig invasion af rød glente over Skagen. Om eftermiddagen 24/7 taltes mindst 39 over Skagen og 45 ved Hulsig. Dagen efter observeredes ca. 200 over Skagen og kulminationen indtraf 26/7 med mindst 210 samme sted. Herefter tømtes området stort set for glenter. Den store forekomst af rød glente bestod næsten udelukkende af ikke-ynglende 2k-fugle. De optræder i denne alder som "løse fugle" uden fast territorium og strejfer en del omkring. Formodentlig var det usædvanlige varme sommervejr i Syd- og Mellemeuropa årsagen til det markante spredningstræk mod nord, hvor Jylland med Skagen Odde som endestation har opsamlet de mange trækkende glenter.

I samme periode (25-31/7) dukkede en juvenil beringshavørn op i Skagen. Selvom fundet uden tvivl tilhører kategorien undsluppen fangenskabsfugl – altså et E-fund, blev fuglen lidt af et tilløbsstykke i Skagen. Den var i en frisk juvenil dragt, fløj godt og bar ikke spor af ringe, sendere eller lignende, som kunne forstyrre oplevelsen af at se den i felten. At den var tillidsfuld og tog ophold på villatage i byen var nok et godt tegn på et tidligere tilknytningsforhold til mennesker. Formodentlig den samme fugl blev i løbet af efteråret set på flere lokaliteter i Sverige. Dens oprindelse er der ikke kendskab til, men beringshavørn er på grund af sin imponerende størrelse og smukke dragt som udfarvet blevet en populær art hos rovfugleholdere i Europa.

Efteråret blev ikke nogen stor havfuglesæson i Skagen.

Vejret var for godt med få dybe lavtrykspasager og tilhørende kraftige vinde fra vestlige retninger. De største dagscifre for mallebuk var 20/8 (1.011) og 6/12 (1.814), sodfarvet skråpe i alt blot 11, heraf over halvdelen 25/10 (6). Eneste observation af almindelig skråpe var fra 19/8 og stor stormsvale fra 27/10 var også eneste fund af denne art.

Til gengæld slog antallet af suler alle tidligere rekorder og bekræfter artens markante fremgang i Nordatlanten og de danske farvande. Som det fremgår af oversigts-skemaet topper arten nu statistikken blandt de almindeligste arter i 2. halvår med hele 48.075 fugle. Langt de fleste sulere registreres som rastende, og der er givet mange gengangere i materialet. Største dag blev 12/10 (5.250), hvilket er dansk dagsrekord.

Forekomsten af kjoever var til gengæld i bund. Der blev ikke set en eneste mellemkjoever, hvilket ikke er sket før. Almindelig kjoever blot 95, hvor et par sene fund fra henholdsvis 30/11 og 31/12 skal fremhæves.

Lille kjoever 4 – alle 1k og storkjoever blev hyppigst observerede kjoeverart med 257 fugle.

Trækket af alk i oktober til overvintringspladserne i Kattegat endte på knap 24.000 fugle med største dag 18/10 (6.550).

Der var få søkonger dette efterår og største dag blev 18/10 (18).

Fra midten af juli startede en markant invasion af hvidvinget korsnæb i Sydkandinavien. Ved Skagen taltes i perioden 13/7-7/12 465 fugle og største dag blev 2/11 (30). Også stor korsnæb optrådte for første gang i mange år invasionsagtigt. I perioden 26/9-17/12 i alt 682 fugle med største dag 7/10 (69).

Fra begyndelsen af september iagttoges et stort antal stor flagspætte på trækforsøg på Grenen og rastende i klitplantagerne. Der var koncentrationer af op til 30 drikende fugle 15/10 ved de få vandhuller i klitplantagen, som ikke var udtørret i den nedbørsfattige periode.

Beringshavørn 1K, Skagen, 30. juli 2013. Foto: Knud Pedersen

Det blev også et rekordstort efterår for storpiber med hele 11 fugle 21/9-30/11, heraf 4 sammen på Grenen 1-2/11.

En meget sen rødstrubet piber på Grenen 1-10/11 blev første novemberfund i Skagen og det seneste fund i Danmark.

Pileværling 2K han, Skagen, 31. maj 2013. Foto: Knud Pedersen

Af SU-arter blev der på Grenen set atlantisk skråpe rastende 18-19/8, balearskråpe 19/8, brilleand 3k+ han trækkende 23/10, sandterne 10/8, høgeugle 1k 10/10 og 13/10 (ringmærket 13/10), sibirisk bynkefugl hun/juv 15-16/10 og endelig en østlig gærdesanger, ssp halomodendri, ringmærket 6/11 og set helt frem til årsskiftet ved Sylviastien.

Ynglefugle

Af de mere usædvanlige ynglefuglearter, som er opført i oversigtsskemaet, er det kun antallet af ynglende skarver ved Nordstrand, som har ændret sig i forhold til 2012. Bestanden er steget fra 61 aktive reder i 2012 til 96 aktive reder i 2013.

Ringmærkning

I foråret foretog Rolf Christensen daglig fangst med spejlnet og ringmærkning ved Sylviastien på Grenen i perioden 6/5-26/6.

Der blev mærket 2.694 fugle fordelt på 62 arter. De største fangstdage var 18/5 (315 – heraf 80 procent løvsanger), 20/5 (213) og 19/5 (180).

De tre talrigeste mærkningsarter var løvsanger (1.180), munk (219) og havesanger (175). Usædvanlige mærkningsarter er opført i oversigtsskemaet. Pileværlingen blev fanget og fremvist 31/5 af Michael Ancher i forbindelse med et andet mærkningsprojekt, som finder sted i hedeområdet lige øst for Bøjlevejen. I dette projekt blev gennem mere sporadiske aktiviteter ringmærket 1.130 fugle fordelt på 40 arter i 2013. Denne mærkning er ikke en del af den standardiserede ringmærkning på Grenen og indgår ikke i oversigtsskemaets ringmærkningstotaler.

I efteråret blev der i perioden 29/7-23/11 igen mærket ved Sylviastien af Rolf Christensen. Fangsttotalen kom op på 3.259 fugle fordelt på 72 arter. Gransanger (361), torsnanger (318) og musvit (288) blev de hyppigste arter. De største fangstdage var 12/10 (154), 12/9 (137) og 10/10 (121).

Invasionen af stor flagspætte i september-oktober resulterede i et rekordstort antal mærkede fugle (58).

Høgeugle (13/10) var ny mærkningsart i Skagen.

Øvrige mere usædvanlige fangster fremgår af oversigtsskemaet.

	Forår	Efterår
Dækning	1. januar - 30. juni	1. juli - 31. december
Ringmærkning Total	2.694	3.259
Tre talrigst ringmærkede arter	Løvsanger 1.180 Munk 219 Havesanger 175	Gransanger 361 Torsnanger 318 Musvit 288
Sjældneste ringmærkede arter	Plettet rørvagtel 1 Natravn 1 Vendehals 1 Blåhals 1 Lille fluesnapper 18 Høgesanger 1 Rødtoppet fuglekonge 2 Pileværling 1	Høgeugle 1 Lille fluesnapper 1 Gærdesanger ssp halomodendri 1 Lundsanger 1 Fuglekongesanger 1 Rødtoppet Fuglekonge 1 Hvidvinget korsnæb 2 Stor korsnæb 1 Hvidsiskan 5
Observationer almindeligste arter	Sortand 48.377 Allike 42.559 Sule 26.786	Sule 48.075 Sortand 39.297 Alk 23.927
Observationer, usædvanlige arter/antal	Hvidnæbbet lom 6 Islom 22 Steppehøg 31 Turteldue 3 Biæder 6 Toplærke 1 Rødrygget svale 1 Lille fluesnapper 27 Hvidhals Fluesnapper 2 Høgesanger 2 Flodsanger 1 Savisanger 1 Drosselrørsanger 1 Hortulan 3	Hvidnæbbet lom 7 Islom 8 Stor stormsvale 1 Sule 5.250 (12/10) Rød glente 210 (26/7) Tredækker 1 Thorshane 4 Hvidvinget måge 1 Rødstrubet Piber 1 (10/11) Storpiber 11 Lundsanger 2 Fuglekongesanger 1 Hvidbrynet løvsanger 1 Rødtoppet fuglekonge 1 Hvidvinget korsnæb 465 Stor korsnæb 682
Observationer sjældne arter	Topskarv 1 Blå glente 1 Slangeørn 1 Lille skrikeørn 4 Dværørn 1 Jagtfalk 1 Stylteløber 1 Triel 1 Høgeugle 1 Citronvipstjert 1 Sibirisk bynkefugl 1	Atlantisk skråpe 1 Balearskråpe 1 Brilleand 1 Beringshavørn 1 (kategori E) Sandterne 1 Høgeugle 1 (blev ringmærket) Sibirisk bynkefugl 1
Ynglefugle, sjældne (par)	Skarv 96 Rørdrum 1-2 Trane 15-16 Tejst 0-1 Natravn 50-60 Sortstrubet Bynkefugl 4-5 Rødrygget tornskade 50+	